

Referat fra 7. møde i det rådgivende udvalg for Den Danske Naturfond

Afholdt:	Den 7. marts, 2018 kl. 13.00 – 16.00
Sted:	Den Danske Naturfond, Energiens Hus, Vodroffsvej 59, 1900 Fr.berg C.
Til stede:	Egon Østergaard - Dansk Ornitologisk Forening; Troels Garde - Kommunernes Landsforening; Lars Mortensen – Friluftsrådet; Lone Andersen - Landbrug og Fødevarer; Ella Maria Bisschop-Larsen - Danmarks Naturfredningsforening; Claus Lind Christensen - Danmarks Jægerforbund; Jan Søndergaard - Dansk Skovforening; Flemming Skov - Aarhus Universitet; Verner W. Hansen - Danmarks Sportsfiskerforbund.
Afbud:	Charlotte Moshøj - Det Grønne Kontaktudvalg; Jørgen Primdahl - Københavns Universitet; Gustav Garth-Grüner - Bæredygtigt Landbrug; Per Kølster - Økologisk Landsforening;
Endvidere deltog	Bestyrelsesformand Lauritz Holm-Nielsen (LHN), direktør Flemming Nielsen (FLN); Louise Nabe-Nielsen, Mads Jakobsen (ref.).

REFERAT:

1. Kort nyt siden sidst

Mødet var blevet lagt på dette tidspunkt bl.a. for at give udvalget mulighed for at komme med input til fondens vurdering af de ansøgninger, som er indkommet i forbindelse med det annoncerede call. Bestyrelsen holder sit næste møde d. 5. april, så synspunkterne fra udvalget vil være et vigtigt bidrag til dette møde.

Der var udsendt notat om status for fonden. Det blev nævnt, at fonden pga. afkast af sine investeringer havde været i stand til at opretholde en formue stort set svarende til sin startkapital, selv om der var blevet erhvervet ca. 500 ha og uddelt midler til call-projekter.

Der var spørgsmål til fondens arbejde med fundraising. Indtil videre er de partnerskaber, der er indgået, forholdsvis små, og det er indtrykket, at det vil tage noget tid at opbygge en base for større, løbende indtægter. Fonden vil bl.a. fokusere på arv og testamenter som et indsatsområde, men der vil i sagens natur gå noget tid, inden der opnås et betydende økonomisk bidrag til fondens arbejde.

Bidraget fra samarbejdspartnere i forbindelse med projekterne blev nævnt. Der blev spurgt til, om fonden arbejder på at synliggøre disse bidrag. Fonden oplyste, at man forventer at indarbejde disse oplysninger i fondens årsrapport og ledelsesberetning. Alle samarbejdsparter og call-projekter vil således blive bedt om at bidrage med oplysninger om dette.

Der var ros til fondens arbejde med lokal inddragelse samt fondens synlighed på de sociale medier. Der var også forslag om, at fonden bør synliggøre arbejdet i de lokale følgegrupper mere. Dette blev taget til efterretning, og der vil snarest muligt ske opdatering af oplysninger på fondens hjemmeside.

2. Status for fondens arbejde med projekter.

Fonden redegjorde for status for arbejdet med projekterne ved Molslaboratoriet, Mols Bjerger, Mandø og på Fyns Hoved. Der var spørgsmål til bl.a. regler for helårsgræsning med heste i forhold til projektet ved Molslaboratoriet samt behovet for at indtænke de privatejede arealer i et kommende hydrologiprojekt på Mandø.

Sammen med referatet vil udvalget modtage den afsluttende rapport for projektet i Mols Bjerger sammen med Molslaboratoriet.

3. Planlægning for fondens arealer.

Udkast til naturplan for Bøtøskoven, analyse af mulige indsatser for friluftsliv samt udkast til friluftsplen for Kollund Skov blev kort gennemgået. Jf. de indgåede samarbejdsaftaler udarbejdes planer for hhv. natur og friluftsliv i samarbejde med de 2 respektive kommuner. Udgiften til planer for friluftsliv afholdes af kommunerne, og det er også kommunerne, der afholder hovedparten af udgifter til evt. stier og faciliteter, i det omfang der ikke kan opnås ekstern finansiering.

Der var spørgsmål til, om fonden på forhånd har defineret en ramme for kommunernes planlægning og arbejde med friluftsplannerne. Hertil svarede fonden, at udvikling af planerne foregår i et tæt samarbejde mellem fonden og kommunerne, og at indholdet afhænger af de konkrete naturværdier, områdets sårbarhed, efterspørgslen efter bedre adgangsforhold og ikke mindst drøftelserne i den lokale følgegruppe.

Der var især synspunkter på vægningen mellem benyttelse og beskyttelse i forhold til planlægningen for friluftsliv. Flere mente, at det skal være en klar ramme for fondens og kommunernes planlægning, at hensynet til naturværdierne skal sikres. Det blev også nævnt, at forsigtighedsprincippet bør være gældende, og at man ikke skal tilstræbe samme niveau for friluftsfaciliteter som på statens arealer. Konkret var der diskussion om etablering af nye trampestier og risikoen for, at disse vil medføre kørsel med mountainbikes.

Andre talte for, at fonden må gøre sig nogle erfaringer med planlægningen for friluftsliv, før man begynder at udvikle faste rammer for fondens eget og kommunernes arbejde med dette emne. Der blev i den forbindelse peget på, at arealerne er forskellige både i forhold til sårbarhed og publikumspres, og at planlægningen og indsatsen må tilrettelægges efter dette.

Fonden opsummerede, at hensynet til naturen vil gå forrest. Derfor har man besluttet at have en restriktiv praksis i forhold til at give tilladelser til arrangementer. I planlægningen for friluftsliv vil der heller ikke indgå tiltag og faciliteter for fx ryttere eller hårde brugere af skoven som mountainbikes. Den generelle prioritering af naturhensyn betyder dog ikke, at man ikke kan forbedre adgangsforholdene med nye trampestier eller faciliteter, hvis det vurderes, at naturværdierne ikke forringes. Forbedrede muligheder for naturoplevelser er en vigtig del af fondens formål, og det er fondens erfaring, at det, at nye naturarealer nu stilles til rådighed for befolkningen giver et stort lokalt engagement og en stor synlighed. Udvalgets bemærkninger til stiforløbet i den nordlige del af Kollund Skov giver grundlag for at genoverveje stiforløbet.

4. Monitoring.

Der var til punktet udsendt et oplæg fra DCE om et koncept for overvågning af naturfondens arealer. Flemming Skov gennemgik forslaget og de forskellige elementer i forhold til kortlægning af naturværdier, fastlæggelse af målsætninger, drift og tiltag samt dataindsamling og monitorering.

Der var bred opbakningen til tankerne i oplægget. Og behovet for at kende en baseline blev understreget. På spørgsmål om finansiering af monitoreringen på de enkelte arealer svarede fonden, at en model for dette endnu ikke var fastlagt. Hertil var der forslag om at arbejde med en forholdsvis ekstensiv basismonitoring og så prioritere indsatsen der, hvor der fx er mulighed for at få ny viden og læring, som kan udbredes til andre. Der var enighed om, at det vil være nødvendigt at tilpasse indsatsen til det enkelte projekt og område. Fx forventes konceptet ikke anvendt for de mange call-projekter.

Fonden kunne supplere med oplysninger om, at man overvejer en workshop med andre fonde og kommuner om en fælles tilgang til monitorering. Det blev aftalt, at udvalget får tilsendt den endelige rapport fra DCE.

Der blev konkret spurgt ind til, om der vil blive gennemført en basismonitoring på Mandø. Flemming Nielsen bekræftede dette. Det skal dog koordineres med øvrige overvågningsaktiviteter på øen i 2018.

5. Call 2018

Der var udsendt et oplæg med en række spørgsmål i forhold til den videre prioritering og vurdering af de ansøgninger, som fonden har modtaget.

Der var generel enighed om, at projekternes generelle naturindhold, muligheden for at sikre truet natur og sandsynligheden for en varig effekt må prioriteres højt. Flere i udvalget så også gerne, at der sikres en god geografisk spredning, så fonden opnår synlighed og folkelig forankring mange steder i landet. Dette gjaldt også en spredning på forskellige naturtyper. I forhold til ønsket om en varig effekt blev der peget på behovet for at indarbejde en sikring af dette i de enkelte projekter.

Der var forskellige synspunkter på, om en forbedring af adgangsforholdene bør prioriteres. Nogle talte for, at dette er mindre vigtigt, mens andre fandt, at det er rimeligt at stille krav om en vis offentligt adgang, når der er delvis offentlige penge involveret. Andre pegede på, at forbedrede adgangsforhold også giver bedre ejerskab til naturområder.

I forhold til udsætning var der bemærkninger til en konkret ansøgning, og der blev peget på behovet for en grundig analyse af de problemstillinger, som kan være knyttet til en udsætning.

I forhold til et evt. 3. call blev det foreslået at fokusere dette yderligere, fx i forhold til særligt truede arter. Flere foreslog også en fokusering i forhold til det grønne naturnetværk. Hertil bemærkede fonden, at såfremt netværket bliver et godt, fagligt grundlag for prioritering, vil det være godt, men det vi ikke endnu. Fonden vil heller ikke lade sig begrænse af et kommende grønt netværk.

Fonden konkluderede, at projektindholdet er vigtigst, og at projekter, som gavner særlig og truet natur, skal prioriteres. Der vil også blive lagt stor vægt på, at natureffekterne er varige og målet om en vis geografisk spredning vil indgå i vurderingen. Der vil også blive lagt på, at der i den samlede pulje af projekter, som modtager støtte, er mange som sikrer en forbedret adgang til de pågældende naturområder. Spørgsmålet om et evt. 3. call er endnu ikke besluttet.

6. Eventuelt.

Formanden rettede en varm tak til Ella, der stopper som præsident for DN, og som derfor også vil udtræde af udvalget. Takken gjaldt både Ellas arbejde i forbindelse med oprettelse af fonden, arbejdet i udvalget og hendes generelle støtte til fondens arbejde.

Der arbejdes fortsat på en fælles middag for udvalgets medlemmer på naturmødet i Hirtshals. Nærmere oplysninger om tidspunktet vil blive udsendt.